

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 „
Negyedévre	1 „

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjsikért kapják.

Ugy a lap szellemi részét illető cikkeket,
mint az előfizetési pénzek a „Köznevelő-
dés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a
várba küldendők.

Földünk keletkezése és fejlődése.

Az, hogy Földünk keletkezését akarom kutatni, elemezni és vizsgálni! talán mai napság is merész gondolatnak tűnhetnék fel némely ember előtt, főképen olyanok előtt, kik a földtan valódi feladatát nem ismervén, félreértenék szándékomat; s csak néhány évtizeddel ezelőtt bizonyára sok körben igen kárhatosnak tartották volna ilyesminek csak említését is, azt kérdezvén, hogy mire való a kutatás, midőn az a Szentírás első fejezeteiben határozottan le van írva?!

S ime, minő másképen áll ezen ügykörüli kérdés napjainkban, midőn bátran állíthatjuk, hogy a természettudomány eddigi fejlődés módja, komolyabban gondolkodók körében is megkedveltetvén, tisztán mutatja, hogy a Szentírás és a természettudomány, vagy helyesebben mondva, az exegeták és a természetbuvárok közt létező viszony mindig szívélyesebbé vált, minél fogva ezen téren is még szép jövőnek nézhetünk elé, főképen akkor, ha mindenik fél saját határán belül marad, s egyik sem ragaszkodik valami személyi rögeszméhez nyakason, hanem inkább az igaznak hódol.

Ilyen, a tudományok általános fejlesztésére üdvösen ható álláspontot foglalt el többi közt a tudós Reusch F. Henrik is nagybecsű felolvasásaiban,¹⁾ mely álláspontot én is ezen kérdés körüli megfajlásban magamévá tévén, szívélyesen csatlakozom sok részben elveim illetőleg ama helyes és tiszta felfogásról tanuskodó műnek tartalmához.

Ezen őszinte nyilatkozatom szolgáljon egyszerűs mind vezérfonalul értekezésem kimondott nézeteim megmagyarázására és megbírálására.

Földünk keletkezéséről szóló részben tehát igen

rövid lehetek; mert a legtöbb geologus által elismert, de leginkább Humboldt Sándor által kifejített nézeteket kell követnem²⁾, ki igen helyesen jegyzi meg, hogy a *valódi geologia megismerteti velünk a külső földkérgét, a mint az jelenleg létezik.* Ezen tudomány épen oly biztos, mint bármely más leíró természettudomány. Ellenben mindaz, mi bolygónk előbbi állapotára vonatkozik — — oly bizonytalan, mint a mód, mely szerint bolygónk légköre képződött. —

Elismerem én is azon nézetnek helyességét, hogy a teremtés titka nem a földtan jogkörébe tartozik, mert az e tekintetben mit sem szólhat, csak felfelé utalhat;³⁾ mivel a teremtés maga nem hagyott magáról egyebet hátra, mint a teremtményeket, s nem azt, hogy miképen jöttek létre azok.

Arról, hogy miképen keletkezett a naprendszer a nap és a föld, csak sejtelmek vannak, melyek annál elfogadhatóbbak, mennél valószínűbbek. Tényleg bebizonyítottak azonban teljesen hiányzanak.

Midőn tehát földünk embryonalis állapotáról inkább csak a természettudomány történelmi fejlődés menete érdekében értekezésemben keveset felveszek, eszembe sem juthat ama kérdést kockáztatni, hogy melyik nap vala az első, melyik a kezdetnek napja⁴⁾ mert eltekintve ezen kérdés gyermekies voltától, hiába való is volna, mivel ezen kérdésre soha sem adhatunk feleletet bármelyik emberi tudományból sem. Földünket tehát csak úgy ismerhetjük, a miképen az van; azt pedig, hogy minő volt egykor, csak azon emlékmaradványokból olvashatjuk, melyeket az magán hordoz; s csak ezekből tanulhatjuk ismereni sorsát s roppant hosszú időkre terjedő történetét is⁵⁾.

2) Essai géognostique que sur le gesiment de roches, 5 l.

3) Whewell.

4) Ilyen kérdéseknek fejtegetését nem tanulom el, az ábrándos Flammariontól sem.

5) Dr. Volger G. H. Das Buch der Erde I. 75. l.

1) „Szentírás és Természet.” Felolvasások a mózesi őstörténet és annak a természetbuvárlat eredményeivel való viszonya fölött — Fordította a pesti növendékpapság magyar egyh. irodalmi iskolája 1870.

Azonban az emberi szellemnek ez irányu törekvése, hogy földünk multját kutassa és felderítse legkevésbé sem mondható merészletesnek, sőt ellenkezőleg ily irányu kutatások ritkán maradnak eredmény nélkül; gyakran pedig még biztosabb ismeretek jutalmazták az ez iránt kifejtett fáradságot, mint a furfangosságokban és rejtélyekben oly gazdag emberiség történelmében buvárokodót.

A természet teljes biztossággal folytatja működését állandó törvények szerint, akár újat hozva létre, akár megsemmisítve, azaz felbontva a régit — s épen ezen biztos nyugodtságban való működés nyújtván kedvező alkalmat, megegedi az emberi észnek, hogy ez a természetet működésében és annak hatásaiban megfigyelhesse, törvényeit kutathassa s azokat felismerni tanulhassa.

Földünk felületén és belsejében oly számos ősmemlék tartatott fön az azelőtti időkben, hogy ezeknek megvizsgálása és meghatározása által az ember képessé leszen, a földről való ismereteit saját nemének keletkezése előtti időkre is kiterjeszteni és magának azelőtti idők- és eseményekről megfejtést és képeket alkotni; a multnak a jelennel való összehasonlításából pedig némileg a késő jövőre is következtethet⁶⁾.

Földünk történetének legrégebb emlékei, melyeket a vizsgáló szem felfedezhet, ugyancsak messzire terjedő előidőkre, de kezdőpontra nem mutatnak vissza. Tehát mint már említém, földünk kezdete után kérdezni, hiába való kérdés volna, s nimes is reménység, hogy valaha ezen kérdés megfejtéséhez juthatunk; azért ismétlem, hogy a földtannak nem is lehet ezélja a teremtés korszak ősállapotán tulmenni.

A geologus a földet tehát, mint már létezőt tekintti, — nem kérdezzén, miként lett. Megelégszik azzal, ha felderitheti vajjon tüzfolyó vagy híg gömb volt-e az eredetileg⁷⁾ Hasonlóképen feltételezi a világrendszer tan (kosmogonia) is a világmindenségben szétszórta anyagok létét, s csak is azon különféle változásokkal foglalkozik, melyeken ezen anyag átment, míg jelen alakját és tömegét nyeré. A mi pedig ezen körön kívül van, az csak a böleselő ész gyanításaihoz tartozik.⁸⁾

(Folyt. köv.)

A feltámadás és észérvei.*)

Krisztus meghalt hangzik Nagypénteken a ker. világ összes egyházainak gyászbaborult szószékeiről; Krisztus feltámadott, hirdeti Húsvét napján Isten szolgálja.

Halál és feltámadás két eszme, melyet csak a templom szószékei viszhangoznak ugy, a hogy az az égből a saját valóságában ki vala jelentve és átadva Krisztus népének. Szomorú valóság az első, nehéz és alig felfogható a második. Az észnek a tiszta józanság és igazság szeretet segítségével sikerült megérteni a feltámadás lehetőségét, betekinteni ennek lét-birodalmába. —

Oriási gyakorlottsággal és biztossággal kell áthatnia az enyészet fájó gondolatán; az anyagi lét harmoniáját feloszlásában kell megpillantania; szétszórva a birtokolt anyagi elemek csoportját; pusztítva, és szétmálva áll előtte a természet gondosan összeállított műve; szétforgácsolva azon gyönyörű épület, az emberi test, melyet bámulva-bámult meg Istenen kívül minden lény. Ez a halál műve vagyis romja. Ezen rom és pusztuláson kell a feltámadás nagy eszméjének léturalmát kivívnia, itt kell erejével beszállnia a megvalósulás hajójába s a halál győzelmein egy vigasztaló győzelmet aratnia, az életgyőzelmét.

Ez eszme, ez igazság tárgyalása a hitfénynél gyönyörű sikerre vezetné a kíváncsi lelket; de oda jutottunk, hogy mindent elfogadunk, mindennek örömmel nyitjuk meg szívünket és keblünket, csak annak nem, mit a hit mond az örök lény terveiről és ígéreteiről. Azért jó előre kimondom, nem a hit szempontjából fogok e kérdéshez hozzá szólni hanem bölesészetileg az ész természetes erejével, hogy a feltámadásnak van-e észjogi alapja, s ha van mi-ö állapotok fognak ezután bekövetkezni.

A feltámadás fogalma annyit mond, hogy azon test mely először élt, működéseket végzett, mint a lélek eszköze, ezen élettől a halál által megfosztva felbomlik elemeire, elveszti működési képességét, — újra élővé és működéssel felruházattá lesz a lélek egyesülése által. — Ennek lehetősége mellett észérveink a következők.

1. El kell fogadnunk számtalan észérvek alapján, hogy Isten teremtette az embert, és pedig akkor, midőn már minden egyéb az emberen kívül meg vala teremtve — tehát az anyag is. Isten az embert tekintve az idő azonosságát nem „ex nihilo sui et subjecti“ teremtette tetétt illetőleg, hanem ex nihilo sui“. Vagyis a materia, az anyag már meg volt teremtve, tehát ebből egy részt csak alakkal látott el „principium vitate“ forma informanszal a lélekkel. A lelket azonban a szó szoros értelmében „ex nihilo sui et subjecti“ teremtette. Ezt még minden jőzan eszi bölesész rendithetlen szilárdsággal s egész meggyőződéssel tanította. De nem csak az anyagnak emberi testé való alakítását, hanem ennek teremtését is Istennek tudja be a gondolkozó ész.

Már most ha valaki ezt megegedi, sőt állítja is, akkor lehetetlen el nem fogadni a feltámadás lehetőségét. U. i. Világos elv ugyanazon színvonalon többre képes, az kevesebbre is képes; de sajátos értelemben véve teremteni mégis csak több, mint a széthullott testrészeket ismét összegyűjteni és eredeti helyökbe visszahelyezni.

*) E ur beése s figyelmébe ajánlva.

6) Siegmund Ferd. Untergangene Welten. 6. 1.

7) Bischof G. Lehrbuch der chem. u. phys. Geologie. I. 3. 1.

8) Humboldt Sándor, Moll. Jahrbuch der Berg- u. Hüttenkunde III. 6. 1.

Ha tehát Isten teremteni tudta az anyagot, s ebből formálni az emberi testet, annál inkább teheti azt, hogy a testnek szétszórt részeit a feltámadás óráiban összegyűjtse és újból emberré alakítsa.

Mert megjegyzendő a test nem semmivül meg, ez csak, mint a halál természetszerű következménye hozza magával, részeire bomlik, a testben nincs meg többé az egységesítő életelv, az eszes lélek, s így átalakuláson megy keresztül az egész test. A folyékonyabb részek más anyagok, növények táplálására nedvet szolgáltatnak, a szilárdabbak még tovább fennmaradnak s a kémiai és phisicai változásokkal tovább képesek daczolni, míg végre hosszú idő lefolyása után ezek is részekre bomolva egy más szilárd testnek képezik kiegészítő részét.

a) Ezen testrészek összeszedése csak annyit kíván, hogy legyen ész, mely tudja, hogy hol találhatók fel az egyes részek, s hová helyezendők vissza, hogy az előbbi embert alkossák. Ilyen ész, mely mindezt tudja a végtelen isteni ész,

b) hogy legyen erő, mely ezt keresztül vihesse; erre pedig azt hiszem a végtelen erő elégséges.

2. Mi sem megfelelőbb az észnek, mint az, hogy a fáradó és munkálkodó jutalomban részesüljön; vagy ellenkezőleg, ha nem tette valaki azt, mit tennie kell vala és nem úgy, amint azt kellett volna; sőt olyat tett mi a rend összhangjával összeférhetlen, — bűnhődjék. De az emberi tényekben nemesak szellemi részünk, a lélek, hanem a test is lényeges szerepet visz; így tehát a tények minősége szerint ennek is jutalmazás vagy bünhődésben kell részesülnie; ebből pedig a test ki nem maradhat, mert lényeges befolyása van a tényekre; a mi pedig lényeges az el nem hagyható. Már pedig a halál a jutalomnak úgy mint a bűnhődésnek utját vágja a testet illetőleg, mi magasfokú igazságtalanság volna a rend és törvény szigorú szentesítőjétől. Ily igazságtalanság és jogsérelmet az ész nem hajlandó betudni oly lénynek, mely sehol a magáét nem keresi, hisz ő a lény telje, a lét normája, a tökély harmóniája. Ezen a téren nem eléghetjük ki az észet hamis okokkal, itt megállapodása nincs, meghunyászkodást nem ismer; sőt minél magasabbra hág a lény fokozaton annál inkább ostromolhatja jogosultságával az igazság érvényesítését. A legmagasabb tökély a lények sorában Isten, itt tehát kérelme és kívánalma visszautasíthatlan, midőn a rend és convenientia az emberi testnek is ép úgy, mint a léleknek fáradságdíjt, jutalmat, vagy büntetést dietál. Ez pedig a halál előtt nincs meg általában és kizárólag, a halálban annál kevésbbé, mert nem jutalmazás a léttől való megfosztás. De valahol meg kell lennie a felhozott és el nem nyomható okok alapján, ez pedig nem lehet másban, mint a feltámadásban. Ez Sz. Tamás érve, mely oly erős a mélyen vizsgáló ész előtt, hogy egyedül képes volna a feltámadás szükségserűségét még Istennel szemben is diadalra juttatni, ha a justitia attributumától meg is fosztanók.

A szent bölcsnek sorai ezek: „Cum homo non possit esse beatus, nisi anima corpori vere uniatur, tanquam forma materiae; fatendum est resurrectionem esse futuram, in qua anima suo corpori in perpetuum uniatur“. Mint hogy az ember nem lehet boldog, ha csak a lélek a testtel valóban nem egyesül mint ennek alakja, meg kell vallani, hogy lesz feltámadás, mikor a lélek a testtel örökre egyesül.¹⁾ Már pedig a jó

tettekkel bíró léleknek boldognak kell lennie; de boldog nem lehet, ha léte és lényei valósága hiányos, ámde hiányos, ha a test hiányzik — tehát a boldogság teljéhez a test is hozzájárul. Ez pedig a feltámadásban valósul.

3. Isten remek művei között első helyen áll az emberi test, pusztán az anyag-világot véve szemügyre. Ha a nagy világ-rendszer minden parányi része a léttartamnak van birtokában, azaz a semmivülés döntő ítéllete nincs felette kimondva a titkait nyilvánító Isten általi, sőt hosszú lét van ígérve, mert Isten nem a lét lerontója, hanem annak fentartója, — ha ezt elfogadjuk a kevés értékű durva anyagra nézve, melynek ezélya csak az ember ezéljával összefüggőleg magyarázható ki, — el kell fogadnunk azt is, hogy az emberi test szétszólása nem maradhat így az örökkévalóságon át, mert ez egy nagy tökélyű lénynek — az embernek képezi lényeges lény — kellékét. Különböztetést kellene mondanunk, hogy a test nem tartozik az ember fogalmához, mi esztelenség volna. A lélek, mely a testtől elválik többé nem ember, tehát hogy ember legyen, mit a természet integritása kíván, fel kell támadnia és a léleknek vele egyesülnie.

4. A feltámadás csak úgy volna lehetetlen, ha nem volna egy végtelen lény, mely bemutassa hatalmát és erejét; ha a lélek nem tudná a szétszórt test parányait ismét birokába venni, s mint előbb úgy most is élővé és működővé tenni; de van végtelen lény, melynek ereje és hatalma a lehetőség összes terjedelmén, s a mindenség ölen teljes evidenciával kényszerít elfogadására; van oly hatalom, mely az ész által megközelíthetetlen messzeségekben termi leggyönyörűbb gyümölcseit, ez a hatalom és meglepő erő az Istené.

Abban sincs nehézség, hogy a lélek ismét felkarolja és éltető erejével áthassa a testet, mert ha erre egyszer képes volt, képes lesz másodszor is. U. i. nem csodálatos-e a generatióban és conceptiában a test elemeinek sorakozása, nem különböző források és feltételekből alakul-e a meglekkesedés előtt az ambryo előanyaga? Minden esetre. A növényvilág alkalmas egyedei, mint tápláló anyagok; az állatok izmai, mint vértszolgáltató elemek az emésztés és belső szervi feldolgozás utján, nem kis parányokból állanak-e össze, és a gerincz-agy canalisa nem innen nyeri-e tartalmát, melyekben kis, alig látható parányok alakjában, mint sejtek uszkálnak a conceptió pillanatáig. Mi itt azon vezető kéz, melynek végeredményeképp jelenik meg az emberi test. Ez nem más, mint a fajok és egyedek bámulatos sokasítója Isten. Mi nagy eltérés van az anyag positioja között, ha a lélek még nincs bele teremtve és mi, mikor már megfuttotta kitérőt vándor utját a testtel és mint hitvány nyügöt rendellenes kívánalmi miatt és szolgálat-képtelensége miatt elhagyja és vissza engedí az elemek zavarának. A különbség nem lényeges.

Mindenik parány, mely testünk egészletéhez hozzájárult újból mint azelőtt phisicai és vegytani törvényeknek hódol, a hármas halmazállapotot váltakozva járja be, majd légnemű, majd folyékony, majd szilárd régiókba vándorol, ezeken kívül számára nincs hely. Ilyenből alakult össze az emberi test kezdetben is, ilyenekre bomlik fel, és ilyenekből fog végre az idő utolsó záró szavában még egyszer előállni Isten hívó szótára s a lélek örjási erejének koncentrálásával.

5. Ha elfogadjuk a léleknek tagadólagos örök léttartamát, s hozzá még tekintetbe vesszük, hogy azon előttünk oly

1) Sum. tom 7. qu. 75 art. 1.

kevésbé ismeretes bazi, — mely felé, mint kitűzött pont felé rendeltésszerűleg ragad a szépség és boldogság varázsa, a megnyugvás, a vágyak kielégítésének, az örök létnek színtere; szükségszerűleg szomszédos igazság, hogy mindez lehetetlen a test nélkül. Mert a lélek csak a testtel együtt képezhet teljes befejezett természetet. U. i. a lélek természeténél fogva arra van utalva, hogy testével legyen egyesülve, mert csak így áll elő az ember; sem a lélek külön, sem a test önmagában tekintve nem ember, de Istennek ezéja ezen teremtésben az ember volt. Ha nem ez volt, akkor fölösleges lett volna az emberi lelket a testhez kötni és szintugy fölösleges lenne a feltámasztás is egyesíteni. Márpedig tagadhatlanul evidens igazság, hogy Istennek ezéja ezen működésében az „ember” volt, mint teljes, tökéletes természet és lényeg, tehát ezen ezéja a feltámasztás tényét szükség képen vindicálja, ha a végtelent felmutatott ezéjától megfosztani nem akarjuk, mi nem más mint az emberi természet kielégítése, kiegyenlítése a feltámasztás által, mi a halálban megzavartott.

Isten azt, mi a természet követelménye meg nem vonhatja az egész örök kévalóságát, mint hogy természetet teremtve egyszersmind körvonalozza a lényt, melynek alkotásában tervének valósulnia kell, mert különben nem tett semmit e működésében, a teremtésben. Emberi természetet hozván létre, ez felöleli az anyag és lélek összekapcsolását, mert sem az egyik, sem a másik nem tölti ki a fogalom tartalmát, s így a halál eredménye a lény teljének megsorbitása, az egésznek, a test és léleknek kettészakítása, mi ellentétes és ki nem magyarázható feltevés Istennel szemben, ha a test fel nem támad.

Hogyan mérhet ily sújtó ítéletet az, kinek ajkairól csak igazság hangzik el magára a „természet”-re, mely — mint ilyen — okot az ítélet szigorára nem nyújtott?

Soha a méltányosságot sem véges, sem végtelen ész ki nem tudja fűrkészni, s indokltságot nem tud felmutatni, ha a természetet ketté szakítjuk, az egyik részt eldobjuk s a másikon örök létet adunk. Az egyik rész vagy fölösleges volt, vagy nem. Az első szétválasztónak meg nem állhat azért, mert fölösleges a természet, a lényeg lénytani fogalmában képtelenség. Ha nem volt fölösleges, akkor ha teremtette, fel is kell tartania, mert különben művét semmisíti meg, mi végtelen cél kitűző észszel ellenkezik. Egy időre felfüggesztheti működési képességét, mint ez a test halálában történik, de ez nem megsemmisítés; megsemmisítés volna, ha ezt örökre tenné. Vagy azt kell mondanunk, hogy Isten megállapodás nélkül épít és ront, teremt és semmisít lényegeket s a legszembetűnőbb ellenmondásokba keveredik, vagy azt, hogy a testet feltámasztja. Egy harmadik lehetetlen.

(Folyt. köv.)

A lelkész teendői a holtta-nyilvání-tási perekben. *)

A holtta-nyilvání-tási perekben szintén némi hatáskörrel bír a lelkész. Rendszerint ő állapítja meg a holtta-nyilvání-tás szükségességét, ő határozza meg: melyik sz.-szék forma elé tartozik az ügy s ezenfelül a szent-szék elé készülő fél számára, ha kell, utasításokat ad.

*) Dr. Kazaly „A lelkészhatásköre a házassági perekben” című legközelebb megjelent munkájából vesszük e közérdekű ezikket. Kapható a munka a „Havi Közöny” szerkesztőségénél. Uj-Pésett.

A köznép alig tud valamit a holtta-nyilvání-tásról. A férj vagy nő, kinek élettársa eltűnt s kit hiába kutatott, keresett, a lelkész elé jó jelentve, hogy új házasságra óhajt lépni, mert előbbi élettársa immár bizonyára jobb létre szenderült, s csak bámul a jámbor ember, midőn a pap szájából hallja, hogy óhaja mindaddig nem teljesülhet, míg az eltűnt élettárs halálának erkölcsi bizonyossága bíróláig nem constatáltatott.

Mielőtt a holtta-nyilvání-tási per megkezdésére utalná a lelkész a praesuntív özvegyet, szorgosan tudakolja ki tőle: minő körülmények közt tűnt el élettársa. E tudakolódás alapján ítélje meg azután a lelkész nemesak a polgári törvények, hanem egyszersmind a canonjogi szabályok szemmel tartásával sikeresnek vélelmezhető-e vagy sem a megindítandó kereset. Ha a siker nagyon is kétesnek látszik, avagy pedig biztosra vehető a sikertelenség: beszélje le az illetőt a keresetről. Ily esetben azonban türelemre és önmegadásra figyelmeztendő a fél, s ha lehetséges, ama remény élesztendő fel keblében, hogy tán később, évek multával, újabb nyomozások megejtése után mégis megindítható lesz a per. Tanácsos az illetővel azt is megértetni, hogy hitelhagyás árán sem segíthet ügyén. Másrészt lelkére kell beszélni, nehogy concubinatus bűnébe essék. Ugyane bűnbe sodorhatja esetleg az illetőt a per költségeitől való félelem is. E félelmet eloszlathatja a lelkész azon tanácsadással, hogy ne világi egyént, hanem szakértő papot kérjen magának ügyvédül.

Amaz kérdés eldöntésénél: melyik sz.-szék előtt indítassék meg a per, szabályul szolgálhat ama polgári törvény, melynek értelmében azon consistorium tekintendő illetékes forumnak, a melynek területén az eltűnt egyén eltűnésekor domiciliummal bírt.

A per sikereinek elbírálásánál, mint már említők, nemcsak az ide vágó polgári törvények, hanem az egyháznak jóval szigorubb szabványai is figyelembe veendőek.

A holtta-nyilvání-tásnál egyházi szempontból mindenek előtt az a főszabály, hogy az egyik házastársnak hosszabb ideig való távolléte sem a házassági köteléket meg nem szünteti, sem bizonyítékul nem szolgál arra, hogy a távollévő valósággal elhalálozott. Tehát az elhalálozás vagy szemtanuk vallomása alapján (kik az eltűnt egyént haldokolni vagy meghalni látták) állapítandó meg, vagy pedig ilyenek hiányában az eltűnés körülményei folytán constatálható az elhalálozás. E körülményeknek azonban olyanoknak kell lenni, hogy azok az elhalálozásról erkölcsi bizonyosságot nyújtsanak.

Legújabb honi törvényeink értelmében.

1) A holtta-nyilvání-tási eljárás ahhoz képest a mint házassági végelválás vagy örökösödés ezéjából kérelmeztek, azon törvényszék előtt indítandó, melyhez a házassági, illetőleg örökösödési perek vannak utasítva (1868: LIV. t. cz. 40. §.).

2) Az eltűnt egyén holtta-nyilvání-tását kérhetik: a) a házastárs a házassági kötelék feloldása és b) a törvényes örökös vagy örökösök hiányában a korona ügyésze az örökség birtokba vétele végett.

3) Az eltűnt egyén holtta-nyilvání-tás csak úgy vélelmezhető: a) ha születésétől számítva nyolczvan év elmult és tartózkodási helye tíz év óta nem tudatik; b) születésére való tekintet nélkül, ha tartózkodási helye harmincz egész esztendőn át ismeretlen; c) ha háboruban nehéz sebet kapott, vagy valamely hajón volt midőn ez történt szenvedett, vagy

ha más módon halálveszélyben forgott s azóta három év lefolyt.

4) Az illető törvényszék, a mint a holtak nyilváníti kérvény napja beérkezett, gondnokot, s ha házassági kötelék feloldásáról van szó, házasságvédőt is rendel. Egyszersmind az eltűnt egyént hirdetvény által hírlapilag azon hozzáadással idézi, hogy ha egy évi határidő alatt meg nem jelenne, vagy életben létét más módon nem tudatná: a holtak nyilváníti kérvény érdemlegesen fog el intézteni.

5) A tárgyalás a folyamodó fél és gondnok közt a rendes eljárás szabálya szerint megy végbe s a bíró ítéletileg mondja ki, hogy be van-e bizonyítva a halál vagy nincs.

6) Az ítélet a folyamodónak jogában, a házasságvédőnek illetőleg gondnoknak pedig, ha az elhalálozás bebizonyítottnak mondatott ki, köteletségében áll egész a legfőbb ítélőszékig felelbezni.

6) Ha a legfőbb bíróság lényeges hiányokat vesz észre az eljárásban, ítélethozatal előtt azoknak kijavítását hivatalból eszközöltesse.

7) Azon nap, melyen a holtak-nyilváníti ítélet jogerejévé vált, az eltűnt egyén elhunytá napjául tekintendő. A holtak nyilváníti azonban nem zárja ki annak igazolását, hogy az eltűnt egyén előbb vagy később halt el, vagy, hogy még életben van. (1868: LIX. tez. 522—528. §§.)

A holtá nyilváníti ítélet kimondása s annak jogerőre emelkedése után¹⁾ az özvegyül vélelmezett fél szabadon köthet házasságot, s a lelkész a házassági esetet az anyakönyvbe vezetve, az észrevétel rovatóban beírni tartozik, hogy az egyik fél sz-széki ítélet alapján vélelmezett özvegynek.

Ha netán a holtá nyilváníti ítélet kimondása s az új házasság megkötése után a holtul vélelmezett egyén előkerülne: a lelkész a jöbízemüleg újból házasságra lépett egyént szólítsa fel: hagyja abba az életközösséget újabb életársával s tegye meg a kellő lépéseket a sz-széknel, hogy a második házasság érvénytelenek nyilváníttassék. Egyébként nyugtassa meg az illetőt az iránt, hogy újabb házasságból netán nemzett gyermekei továbbá is törvénye seknek fognak tekinteni.

Az első állomás.

— Vig beszély. —
(Folyt.)

Néhány perez mulva tényleg lovon találta magát Tauffy úr s még pedig oly veszett sötétben, hogy otyat sohasem falt.

Természetesen ő nem vette észre a gyors műtétet, melyet akármelyik modern orvos megirigyelhetett volna, melylyeszomét oly finomul bekötötték Bajusz társai, mintha csak ugy született volna. Különbem nem is sok ideje volt az experimentálásra, mert az egysuly fentartása erősen igénybe

1) Az ítélet jogerőre akkor emelkedik, ha annak kimondása után az érdekelt s felelbezésre jogosított felek tíz nap elmulta után nem felelbeznek, avagy az ítéletbe annak hozatala után nyíltan beleyeznek

vette szegényt, mi azonban az athletafogások daczára is két-szer czudarul sikerült.

Mikor egy harmadik esés is mindegyre kilátásban volt, társa meglasztította a lovak lépteit, hisz ugy is közel voltak már a czélhoz; a pagony belsejéből is hallotta már az ismeretes fütty jelszót.

Tauffy ur azt hitte, hogy már Kanesukafalvának itt kell lennie, csak ő sötétségtől nem tudja kivenni: ezen reménytől indítatva bátorkodott megkérdezni lovagtársát, hogy vajjon hamar beérnek-e hát a faluba, mert ő bizony már jóllakotta lovaglással is.

Nagy csodálkozására felelet helyett nagyot füttyentet társa, s Tauffy ur nem sokára két izmos kar közt érzé magát; s még nagyobb csodálkozására egyszerre mintha hályog hullott volna le szeméről, világosan látott mindent. Haramiák közé került, kik pislogó tűz mellett készítettek a jó gulyást, körölte sűrű erdő, feje felett csillagos ég, de mintha most nem hatna oly andalítólag kedélyére az erdő suttogó lágy zenéje s mintha mindenik csillag egy holló volna feje fölött, mely csak azt várja, hogy Tauffy urat felhuzzák.

A társaságot jó kedvre hangolta az áldozatbárány ijedsége s más-más tréfákkal igyekeztek még neveltesesebbé tenni.

Tauffy most már igazán kereste a fát, a melyikre fel fogják huzni; érezte, hogy mily keserű az ábrándok honából egyszerre a való irtózatosságának karjaiba esni.

Az a tudat, hogy ugyis nemsokára meg kell halnia, bizonyos elszántságot köleszöntött lelkének s mielőtt a gulyásra való invitálást elfogadta volna, kérdést intézett a társaság tisztelt tagjaihoz, hogy voltaképen haramiák közt van-e?

— Dehogy, polgárok között! felelé egy hang, a mely alig fért ki a gulyás mellett.

— De én azt hiszem, folytató Tauffy növekedő elszántsággal, hogy mást mond: a polgár fogalma, mint a hogy itt.

A definizio azonban a torkán akadt; olyan különös valamit érzett, mint a mikor Sümölcs mathézis tanár ur bogos ujjával az arezáján szokott járni, ha nem tudott felelni.

Meggyőződött, hogy itt személyes szabadságáért még saját maga sem vállalhat garancziát, megadta magát sorsának s türelemmel várta a következőket.

Alig laktak jól a gulyásból, részletesebb szemlét tartottak Tauffyn a tagok. Kaiserrokkját szépen levették róla, — s Tauffy ezalatt azt gondolta, hogy a szabónak nem fizeti ki, — a zsebéből szépen kiszedték az okmányokat, s átadták az egyik fiatalabbnak közülök, kiben ő rögtön Muszki Gyurkára ismert, kivel hajdanában együtt járta az első osztályt, de még ugyan abban az évben kiesapták s elment kortina huzónak s most . . .

Nem fűzhette tovább elméledését, mert újabb műtétre kellett állnia, egy perez alatt nadrág, czipő, minden Muszki Gyurkára vándorolt s oly jól állott neki, hogy más körülmények között Tauffy is gratulált volna érte.

Muszki eltűnt, Tauffy pedig szomoruan nézett kaiserrokkja után, mint mikor az ember halálos ágyán legkedvesebbjétől végbuesut veszen.

Annai emóriség volt azokban, hogy szegény Tauffyra egy hatalmas gubát adták s megparancsolták, hogy feküdjék le, mert már itt az ideje s ők is álomra akarnak térni.

Szegény ledült, hanem alumi nem tudott; látta, hogy nem olyan az élet, mint a milyennek a fiatal képzelet festi

Kanesukafalvát pedig nem igen kedvezően jellemezte; hogy is engedheti meg, hogy első tanítóját is elfogják a zsványok s haramiának neveljék. Sokáig töprengett magában, elgondolta, hogy milyen jó volna most az atya mesterségét folytatni, onnan nem csipik el az embert a zsványok, vagy mennyivel kényelmesebb helyzete vannak annak a vasuti bakternek is; miért is lett ő tanító, ezek az emberiség napszámói, kik végre is csak éhen halnak meg.

Kár volt, fuzte tovább gondolatait, oly rózsás színben nézni a jövőt; Kanesukafalva is csak olyan, mint a mi Tyukfalvánk . . . Ha még élek, másképp gondolkodom. . . .

Az egész nap csak lelki töprengések között telt el; még elmozdulnia sem volt szabad, oly marezona szemek őrizték, melyek még tekintetükkel is gyilkoltak.

Este nem kis bámulatára a kaiserrokk feltűnt ismét Muszkival együtt.

A tagok taglejtéséből kivett annyit, hogy valami kitűnően sikertült, valószínűleg az én akasztófám, gondolta Tauffy magában.

S bizony sikerült is. Muszki ur oly ügyesen játszott az új tanító szerepét, hogy senkisémet kételkedett személyében. S minthogy még a tanítói lak nem volt kellőleg felszerelve a bírő ur házában szállásolták el ideiglenesen, ki jegyző, kollektor minden volt egy személyben. Tolvaj előtt nincs zár. A két ezer pengőnél valamicskével nagyobb összeg csakhamar a Muszki zsebébe foglalt helyet s vele együtt nem sokára, mint a kámför, elpárolgott.

Miután kis ideig még tanácskoztak, Tauffyt ismét visszabujtatták ruhájába; az alkony fényénél úgy vette észre, hogy ruhája épen olyan tiszta, mint mikor anyja elindulása-kor az utolsó kefévonást tette rá.

Azt hitte, hogy szenvedései tán már lekezdték jární; azonban nagy ijedelemre egy percze ismét elsötétült körötte minden s ismét lovon érezte magát annyi különbséggel, hogy most két hatalmas kar tartotta fel benne az egyensúlyt.

Allapotát kétségbe ejtőnek hitte, azt gondolta, hogy most egy második tanyára viszik, hol ismét tisztességesen megványolják, s Kanesukafalvának nem marad semmi belőle.

De most az egyszer esalódott. Nem tartott tovább az út, mintegy két órára, s a csapat megállott; Tauffyt mentora szépen letette a földre, s megmagyarázta, hogy reggel azon az uton, melyet maga előtt lát, ha megjön a szemefénye, egyenesen Kanesukafalvára mehet, ha akar. Mindazáltal vigyázzon a nyelvére, mert ha sokat talál az majd galatyolni, a kezükbe kerül s akkor jaj lesz az ő bűnös fejének.

Tauffy némán fogadta a figyelmeztető hangot, melyben ő rögtön a bakter hangjára ismert; még azt sem merte megkérdezni, hogy hát a ládáját hol kapja meg, elég nyereségnek tartotta azt is, hogy megszabadult ezek szives vendéglátásától, mi csakugyan rögtön megtörtént, s ő egyedül maradt az éj esudjében teljesen ismeretlen helyen.

(Folyt. köv.)

Kisebb közlemények.

Rubrika-kalászatok. *)

— Közli: **Tözsér László.** —

X. Mise.

Egyházunk tanítása szerint „a szent mise ugyanazon az áldozat, melyet Krisztus Urunk a keresztfán bemutatott, csak az áldozás módja különböző.“ (Elemi Katekizmus 183. kérdése). Ha tehát a kath. világ összes papjai naponként ugyanazon egy áldozatot ismétlik a sz. misében, önként következik, hogy ugyanazon egy módon, ugyanazon ceremóniák között kell minden papnak azt végeznie — egy szóval: minden mise legyen egyforma, valamint egyazon áldozat, melynek ismétlése. Innen az egyháznak az a különös gondja, hogy főképp a misében az egyformaság, az egység, az unitas fentartassék; ezért állította fel a szertartásokra felügyelő Congregatiót (= S. R. C.); innen az a szigor, melylyel a S. R. Congr. a szertartásokra vonatkozó határozatait hozza s az a kötelezettség, melyet azoknak megtartására nézve a papokra ró; innen az a pontosság, melylyel a Missale rubrikájában a legkisebb aktusokat is praecise meghatározza.

Hogy pedig az egyház szertartásaiban s így a sz. misében is a legkisebb ceremóniák, csekélységnek látszó aktusok lelkiismeretesen megtartandók, hivatkozom a Conc. Tridentinum szigorú határozatára: „Si quis dixerit, receptos et approbatos ecclesiae catholicae ritus in solemni sacramentorum administratione adhiberi consuetos aut contemni, aut sine peccato ad ministris pro libito omitti, aut in novis alios per quemcunque ecclesiarum pastorem mutari posse: anathema sit“ (Sess. XII. can. 13.) Elégge elítéli ez anathematizáló definitio mindazokat, kik azt mondogatják, hogy a misénél mindenféle apróságot nem lehet megtartani, de tán nem is kell s így általok meg szoktak „aut contemni . . . aut omitti . . . aut mutari“, de nem „szine peccato.“ S még azok sem menthetők, kik nem ismerik vagy elfelejtik az apróbb aktusokat, mert „Angelikus Doctör D. Thomas Aquinas ignorantem; quae ad ejus statum vel officium spectant aut sine quorum scientia non potest debitum actum recte exercere, de peccato insimulat 1. 2. qu. 76. art. 2.“ — jegyzi meg Hoefflinger (Manuale rit: ed. IV.). Szent Tamás szerint tehát bűn már az is, ha a pap nem tudja, a mit hivatalánál fogva tudnia és gyakorolnia kell; azért kívánják meg a pastoralisták és rubricisták, hogy minden pap időközönként — két vagy három hónapban egyszer — olvassassa át a Missale és Breviarium rubrikáit, hogy így az elfelejtetteket újra emlékébe idézze, mert a rubrikák terén is igaz a közmondás, hogy a jó pap holtig tanul s mégis sok rubrikáztatlanul hal meg.

A morálisták még súlyát is meghatározzák az ilyen rubrika-fumigálók bűnének. Müller „docet, Rubricas de agendis intra Missam — esse praeeptivas, et obligare sub gravi vel levi pro materiae natura.“ Tehát mily könnyen vétkezhetik

*) Lásd „Közm.“ 1890. 51 sz.

egy pap — még az oltárnál is; vétkezik pl. ájtatosan végzett Credo-jával is, ha az juxta rubricas tiltva van; vétkezik legbuzgóbban énekelt Glóriájával is, ha azt a rubrikák nem engedik meg. Pedig hány pap zengedezi ezeket oly misékben is, melyekben hirtározottan tiltvák — azzal exkusálva magukat, hogy ha nem is használ, de nem is árt; így volna, ha a peccatum veniale valami ártalmatlan volna, de a moralisták az ellenkezőt tanítják s a kiesi káté se dicséri még a bocsánatos bünt sem, mert tudja, hogy az is „a legnagyobb rossz a világon.“ Én pedig inkább hiszek a kis káté nagy igazságainak, mint a nagy rubrikátlankodók kis tévedéseinek.

De egy káplán okoskodásai helyett álljon itt inkább egy pápa parancsa: „Mandates et districtie omnibus in virtute sanctae obedientiae praeceptientes, ut Missam juxta ritum modum ac normam, quae per Missale hoc a Nobis nunc traditur, decantent et legant, neque in Missae celebratione alias caeremonias vel preces, quam quae in hoc Missali continentur, addere vel recitare praesumant.“ Ezek V. Pius pápa Bullájának szavai a Missale kezdetén, melyek elég világosak, de szigorúak, elég érthetők de kötelezők is. Ebből láthatják, mennyire nem szabad a felajánlás „Suscipie“ imájába tetszés szerint betoldani holmi applicáló szavakat azoknak is, kik eddigelé így csináltak volna; s mennyire nem szabad a rubrikák által megszabott oratók közül egyet is elhagyni vagy megváltoztatni, mert akkor nem „juxta ritum, modum ac normam“ van a mise, a mi aztán legalább is peccatum venile lenne.

Ettől sok misézót megóvni volna célja jelenlegi kalászat-sorozatnak.

Omnia ad majorem Dei gloriam!

— **Fehérvasárnap H.-Lövétén.** Tiszt. Szerkesztő ur! Isten látja lelkemet: nem feltűnési viszketegegségből írok ebből a világ zajától félreeső faluból, hanem — az igazság hirdetése mellett — írni késztet szívem, melynek érzelmvilágát az itten tartott fehérvasárnapi egyházi ünnep a földi érdekek fölött magasra emelte. De ezektől eltekintve is — mint hitemhez igaz szívvel ragaszkodó katolikus és anyaszentegyházunknak egy igénytelen tagja — kötelességemnek kell hogy tartsam e valóban magasztos, egyházunk dicsőségét hirdető és másoknak követendő például szolgáló ünnepélyt nyilvánosságra hozni.

A világ nem sokat tud erről a szerény faluról, melynek népe kivétel nélkül tiszta róm. kath. székely, még pedig abból a fajtából, melynél a vallás nem a felszínen uszik, mint a pehely a víz tükrén, hanem Krisztus urunk igéi szíve mélyén gyökereznek. Én csak áldani tudom sorsomnak azt a szeszélyt, mely ide dobott; mert így tanuja lehettem egy igen szép templomi ünnepélynek, melynél fényesebbet igen, de meghatóbbat, fölemelőbbet nem tudok képzelni. Úgy szerettem volna, ha az egész világ közvetlen tanuja lett volna, hogy győződött volna meg hitünk magasztos, isteni voltáról.

Boldog Lövete község népe, mert „jó harezot harezol s a hitet megtartja“; de boldog különösen azért, mert Tiszt. Daró Alajos ur személyében oly lelkipásztorral dicsékedhetik, a ki őt hitében, istenességében öregbiteni képes, a kinek szavait nyom nélkül elröppeni nem hagyja, hanem szíve mélyébe zárja mint a tenger a tiszta gyöngyöt. A fehérvasárnapi ünnepélyt is tulajdonképen a tiszt. lelkész ur csinálta az ő

kedves hiveinek, kik a legtisztább szeretettel és tisztelettel veszik körül őt.

Ha csak a száraz tényt veszem és azt mondom, hogy fehérvasárnap körülbelül 125 kezdő gyónó járult életében először az Ur asztalához: már magában ez a szám azt a meggyőződést kelti a szemlélőben, hogy olyan ember kezében van a lelki élet kormányzása, aki példával és szívvel egyaránt tud hatni a hivek lelkére.

Megelőző nap a kezdő gyónók a penitencia tartás szentségében alapos oktatást nyertek és töredelmes szívvel meggyóntak. Fehérvasárnap d. e. 10 órákor tartott a vasárnapi isteni tisztelet. A gyermekek példás rendben vonultak a templomba és ott a föltár előtt körben letérdelve hallgatták a szent misét. Midőn utolsó esengetéskor az orgona méltóságteljes szava elhangzott: tiszt. Daró Alajos lelkész ur kezdett szólni azokhoz a kezdő gyónókhöz, kik az ártatlanság és büntelenség fehér köntösét, melyet a szent keresztségben nyertek — kisebb-nagyobb mértékben beszenyezték. És olyan remek szent beszédet tartott, a milyent ritkán hallhat az ember.

A templomban alig volt ember, kinek szemeiből könnyek ne peregtek volna. Beszélt a keresztségben való újjászületésről, midőn még a kereszt szülők mondják el a kised helyett az Istennek és hitünknek tett fogadást; a penitencia tartás szentségében való megigazulásról gyöngéden intve őket, hogy a rosszat kerüljék és járjanak mindig az erény útján, mely egyedül vezérelheti az embert az örök boldogságba. Ismételtette a gyermekekkel a keresztség szentségének felvételé alkalmával keresztszülők által nevében tett fogadást. A kis gyermekek annyi bensőséggel, annyi elszántsággal mondták el a szent fogadást, a mennyit csak oly egyénektől várhatni, kiket nevelőik a hitnek erős fegyverével jól felfegyvereztek. Végül a Főtiszt. ur után a legbensőbb áhitattal mondták el a „gyónom“-ot és azután bűnbánó tiszta szívvel vették magukhoz Krisztus urunk szent testét.

Ime ez volna tiszt. Szerkesztő ur! H. Lövétén fehérvasárnap tartott templomi ünnepnek halvány színtelen vázlata.

Megvallem nem tudom az érzelmeket kiszínezni, nem tudom azt a fölemelő magasztosságot mit az ünnep alatt éreztem hiven ecsetelni. Azt érezni lehet, lehet csak, hiven leírni nem.

A ki hallotta azt a hatásos szónoklatot, mely az egyszerű szív nyelvén és mégis magasztosan szólott a hivekhez, a ki látta a beszéd hatását, az örömkönyveket a hivek szemében és a kisedek áldozásának szép jelenetét: az nem feleli el soha.

Annak lelkébe rajzolódik a kép, mely eszébe juttatja Jézust a kisedek barátját és évek múltán, — midőn az idő vihar már elmosta a kép különböző árnyalatait, midőn más viszonyok és más emberek közt fog élni, akkor is lesz egy lelki kinese, mely kiemeli őt a mindennapispag porából, fölmagasztalja a csillagok fölé, hol az igazak Krisztussal vigadnak az Atya országában. És ha arra gondolatra jönne, hogy lelkéből papírra rajzolja e képet: nem hinné el a világ s a nagy városok lakói regénynek vennék, hogy volt egy község, melynek lakói hétköznap is úgy eljárak a templomba szeretett lelkipásztoruk szavait hallgatni, mint ünnepnap és a lelki pás zör

jó példájával, lelkesítő, buzdító szavával hivei szíve fölött annyira tudott uralkodni, hogy azok a hit és erkölcs ösvényén maradván a vallás gyakorlatát mindennél előbbre tették. Ugy beszélnek a jó falusiak, hogy ez nem mindig így volt, azonban erről hallgat a krónika. Tény az, hogy ez a nép jelenlegi papjával a legnagyobb megelégedésben, a legjobb egyetértésben és kölesünös tiszteletben áll és lelkipásztorát valóli atyjának tekinti.

Az Isten tartsa meg azt a jó viszonyt, hogy a derék lelkész ur a nem rég megkezdett munkát folytathassa és hiveinek jól kiérdemelt tiszteletét és szeretetét soha el ne veszítse.

Bartalis Ágost.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Személyzetiek.** Buslig József, tanár-jelölt brassyai tanárra, Fejér Gerő székesegyházi káplánna nevezetett ki.

— **Belopotoczky Kálmán** tábori püspök folyó hó 6-án városunkban volt. Látogatást tett megyés püspök urunk ő nagyméltóságánál a délutáni vonattal tovább utazott.

— **Sz. Alajos élete,** diszes kiállításban és számos képpel fog nemsokára megjelenni Kalocsán. Epen most készül a főváros első rangú nyomdájában. Annyit előre is jelezhetünk, hogy a könyv tárgya megkapó, iránya ragyogó, eredeti illusztrációi meglepők; ez kedves könyve lesz az ifjúságnak és kétségtelenül az irodalomban is feltűnést fog okozni.

— **Nyilvános köszönet.** Püspök Urunk ő Nagyméltósága az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat céljaira, főleg pedig a társulati közlőny költségeinek fedezésére újabban is 200 frtot volt kegyes a társulati pénztárba juttatni, — mit, midőn nyilvánosságra hozni kötelességünknek ismerjük, sietünk egyszersmind a nagylelkű Maecenas iránti fiúi hódolatunknak s alázatos hála-köszönetünknek a társulat nevében őszinte kifejezést adni.

— **Mélt. és főtiszt. Pásztélyi Kovács János** munkási püspök, ő szentsége házi főpapja, pápai trónálló, a jeruzsálemi szent Sírrend nagy keresztese, római gróf stb. stb. két beti súlyos szenvedés után f. hó 5-én életének 65. püspökségének 16. évében elhunyt. Temetése f. hó 8-án ment végbe.

— **Jótekonyság.** Ntdő Kólin István m-sámsondi lelkész urtól egy dobozt husvét napján ily tartalmu levéllel vettem: „Őnálló lelkipásztorkodásom első helyén Csik-Szentléleken elvett sok áldás és istenikegyelemérti hála- és csekély leróvása képpen van ide /- mellékelve a szentléleki templom részére egy aranyozott feszülettel ellátott ezüst oltár kereszt. Szentlélek kedves emléke szívünkben élni fog.“ E szép ajándék vételekor az evangéliumi szegény asszonyra gondoltam; nem az adomány csekélyisége — mert a pacificale nem egy

garas értékű, — de a szívesség miatt, melylyel adva lett. — Részesüljön adományozó a szegény asszony elismerésében! Cs.-Szentlélek, 1891. ápril 3. Antal József, plébános.

— **Megtérés.** Folyó hó 4-én tks Herrmann Sándor m. áll. vasuti mérnök ur a mózes vallást elhagyva a keresztesség szentségének felvétele által az egyedül üdvözítő keresztény katolikus anya szentegyház kebelébe vétetett fel. Az ünnepélyes szertartásnál a kereszt szülői tisztet nagyságos Pecher Henrik m. áll. vasuti felügyelő ur és szeretett neje Buda Kleopatra ő nagysága végezték. Ezen örvendetes esemény már a harmadik itt Piskitelepen négy év alatt. Vajha minél számosabban jönnének az igazság ismeretére!! Adja Isten. Piski, 1891. ápril 7-én. Jancsó Ernő, plébános és esperes kerületi jegyző.

— **A Kölesey szoborra** gyűjtött 17 frtot a szerkesztőség rendeltetése helyére juttatta. Közöljük a nyugtatot: A „Közművelődés“ tek. szerkesztőségének Gyulafehérvár. — Ezenel van szerencsém igazolni, miszerint a Nagy-Károlyban létesítendő Kölesey-szobor alap javára a 365. számú gyűjtő-iven a Tekintetes szerkesztőség által gyűjtött tizenkét frt összeget köszönettel átvettem. Nagy Károly, 1891. április hó 6-án. Eösz Ferencz, pénztárnok.

— **Köszönet nyilvánítás.** Tks. Dániel Ferencz, mosoni nagybirtokos ur családjának bőkezűsége templomunknak egy minden hozzátartozókkal házilag készített, gyönyörű új csulát ajándékozott. Fogadják a nemeslelkű adakozók hiveim és templomunk nevében kegyes adakozásukért a nyilvánosság terén is legőszintébb köszönetem nyilvánítását. Bő, 1891. apr. 8. P. Lukács Ádám, lelkész.

— **Hálaköszönet.** Hódos róm. kath. hitközség egyház-tanácsa az oltáralapra, Püspök ur ő Nagyméltósága kegyes utalványozása folytán, 50 frtot o. é. hálattel szívvel véve, a legmélyebb alázattal siet ő Nagyméltóságának kegyes ajándékért háláját, köszönetét, ragaszkodását kifejezni. Nem szününk meg kérni a mindenek Atyját és Adóját, hogy ő Nagyméltóságát, a szent hitnek ápolására, Isten egyházának diszítésére s a gyengék jóakaratu törekvéseinek gyámolítására testi és lelki erőben sokáig tartsa meg. — Hodos, 1891 ápril hó 4-én. Szánthó István egyht. elnök Keresztes András, megyegondnok.

— **Pályázat.** Az oroszhegyi kántor-tanítói állomásra pályázat hirdettetik. Járandóság: 1, Jó karban levő lakás, egy fűdél alatt két lakszoba, középen pítvar és az egyik szoba alatt pincével. 2, külön, jó fűdél alatt álló süítő és nyári tüzelő. 3, Jó állapotban levő gazdasági épület, egy fűdél alatt két istálló, esűr, szekérszín, polyatartó, három szakaszos sertés ől és juh pajtával. 4, 215 □-öl udvartér, 106 □-öl veteményes kert. 5, 100 kalangya őszi, 100 kal. tavaszi gabona, 31 nagy véka rozs, 62 nagy véka zab. Ospra ezimen a hivekiöl 190 frt. 60 terü kemény tüzi fa. 2 kaszáló, 6. szekér szénát termő. 348 □-öl szántó, minden évben használható. Stóla mintegy 60—80 frt, — a vótivalisokból 6 frt. 6. Az iskolásoktól, tandij ezimen mintegy: 38—40 frt. Szolgálat köteles lesz az iskolásokat tanítani; a kántori teendőket szakavatottan és pontosan végezni. Továbbá köteles lesz a tanítónak, saját járandóságából évente 50 nagy véka rozstól 100 nagy véka zabot adni. — Pályázni öhajtók tanítói oklevéllel és eddigi szolgálataikat feltüntető bizonyítványaikkal ellátott kérésüket május hó 3-ikáig, abólirhoz küldjék be. Személyesen jelentkezők előnyben fognak részesülni. Oroszhegyen, 1891 April 2. Láiber Antal, lelkész.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: PAL ANTAL.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, KÓRÓDY PÉTER, VASS ALBERT, ZLAMAL ÁGOST.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. nyomdában Gyulafehérvárott.